

Sprogpolitik 0 – 18 år
Morsø Kommune

Maj 2024

Morsø Kommune

Jernbanevej 7 • 7900 • Nykøbing Mors
Telefon 9970 7000 • www.mors.dk

Indhold

Indledning:.....	2
Vision:	3
Formål med at have en sprogpolitik:.....	3
Overordnede mål:	3
Rammer for udmøntning af målene:.....	4
Forældresamarbejde	4
Overgange	5
0-6-årige	5
Sprogarbejde generelt 0-6 år.....	7
Tosprogede børn	7
Børn i skolealderen.....	8
Evalueringskultur	9
Børn i dyslektiske udfordringer	10
Ordblindetest.....	10
Børn med høretab	11

Indledning:

Der findes mange former for sprog, som alle spiller en rolle i børns udviklingsproces, og som skal have opmærksomhed: talesprog, skriftsprog, kropssprog og billedsprog er blot nogle af de kommunikationsformer, vi benytter os af i interaktion med hinanden.

Sproglige færdigheder er kort sagt barnets indgang til verden – en mulighed for at høste viden og erfaringer. At barnet så tidligt som muligt støttes i udviklingen af et nuanceret ordforråd, tilegnelse af sprogets lyde, bøjninger, sætningstyper, skriftsprog og sprogets sociale spilleregler er essentielt for, hvordan barnets videre livsbane former sig.

Børn har behov for at møde voksne, der lytter til dem med forståelse og anerkendelse, så de får mulighed for at udtrykke behov, meninger, følelser og tanker.

Vi ved i dag, at en god udvikling af talesproget er en vigtig forudsætning for, at børn udvikler gode læse- og skrivefærdigheder. Grundlaget for disse færdigheder udvikles i 0-6-årsalderen, og en tidlig, målrettet indsats for børns sproglige udvikling har derfor stor betydning for den senere læseudvikling. Det er vigtigt, at sprog, læsning og skrivning bruges aktivt og bevidst, der hvor børnene færdes.

Vision:

- Alle børn og unge er en del af stærke fællesskaber og differentierede læringsmiljøer, der styrker børn og unges deltagelsesmuligheder i forhold til at kommunikere og forstå sin omverden og medmennesker
- Alle børn og unge støttes i at udvikle sprog, begreber og symboler, så de har de bedst mulige forudsætninger for dannelse og uddannelse
- Alle børn og unge møder kompetente og anerkendende voksne i dagtilbud og skoler, der i samarbejde med forældrene giver børnene de bedste betingelser for at udvikle deres tale- og skriftsprogskompetencer

Formål med at have en sprogpolitik:

Den kommunale sprogpolitik er udarbejdet med henblik på at styrke den kommunale indsats i forhold til sprog og skriftsprogskompetencer i Morsø Kommune. Den er udtryk for et ønske om, at alle børn og unge får styrket deres sproglige forudsætninger, så de får det fulde udbytte af de læringsmuligheder, de møder i dagtilbuddet, skolen og fritidstilbuddet.

Sprogpolitikken skal sætte en ramme og en retning og kvalificere en målrettet, sammenhængende sprogindsats i sundhedspleje, dagtilbud og skoler. Hensigten er at udvikle børnenes sprog-, læse- og skrivefærdigheder samt leve op til dagtilbudsloven, folkeskoleloven og Morsø Kommunes målsætninger.

Overordnede mål:

I alle de arenaer, barnet færdes i, skal der være forståelse for og fokus på sprogets betydning for barnets udvikling, og der skal være fokus på at understøtte forældrene i den særlige betydning, de har for barnets sproglige udvikling.

Det er de overordnede mål:

- At alle børn og unge får mulighed for optimal udvikling af deres tale- og skriftsprogskompetencer
- At alle børn og unges tale- og skriftsprogskompetencer dokumenteres, analyseres og udvikles
- At alle børn med sproglige udfordringer findes så tidligt som muligt og modtager den nødvendige støtte
- At den fælleskommunale sprogpolitik udmøntes konkret i alle kommunens institutioner, der arbejder med børn og unge i alderen 0 – 18 år

Rammer for udmøntning af målene:

Forældresamarbejde

Vi ved, at læringsmiljøet i hjemmet har afgørende betydning for, hvordan børn klarer sig i skolen og senere i livet, men også at det håndteres meget forskelligt i forskellige familier. For nogle forældre falder helt naturligt at læse for barnet, at lave rim og remser og tale meget med barnet. I andre familier er det ikke den måde, man er sammen med sit barn på. Disse forskelle sætter sig igennem resten af børnenes liv.

En række forskningsresultater peger på, at børns læring styrkes ved, at forældrene inddrages og involveres i det pædagogiske arbejde ved at personalet vejleder forældre i, hvordan de kan støtte børnenes læreprocesser i hjemmet. Det udvidede samarbejde og partnerskab understøtter forældres forståelse for deres barns læreprocesser, og de får en større forståelse for deres rolle i forhold til deres barns læring.

Den vigtigste aktør i børns sproglige og skriftsproglige udvikling er deres forældre. Det er nødvendigt med et tæt samarbejde og en klar forventningsafstemning, så de involverede, uanset om det er sundhedsplejersker, pædagoger, lærere eller forældre, er enige om, hvilken rolle de hver især spiller i børnenes udvikling af færdigheder, samt hvordan kommunikation parterne imellem skal foregå.

Forældre og institution samarbejder ligeværdigt og respektfuldt om, hvordan de bedst sammen kan understøtte barnets sproglige udvikling.

På baggrund af ovenstående er sundhedsplejen, daginstitutioner og skoler forpligtet til at yde rådgivning, vejledning og guidning, når der vurderes at være behov for det, for at barnets læringspotentiale kan udnyttes.

Overgange

Børns sproglige og skriftsproglige udvikling skal understøttes og videreudvikles gennem overgange, hvis ikke vigtige informationer skal tabes. Følelsen at høre til i det nye fællesskab er meget vigtig for det enkelte barn, set i relation til oplevelsen af at bidrage med noget til det nye fællesskab. Læringen er kontekstuel. For at imødekomme denne udfordring er en spejlpraksis og modellering også her en nødvendighed. I overgangen er det det pædagogiske personale, der træder i barnets læringsspor og derved ser overgangen fra barnets perspektiv. Overgange lykkes bedre, hvis overgangene bygger på det "det samskabende samarbejde".

Arbejdet understøttes af Sprogvurdering 3-6 i Hjernen og Hjertet.

Læs mere Sprogvurdering 3-6: <https://hjernenhjertet-dk.ramboll.com/dagtilbud/sprogvurdering>

0-6-årige

VLS

Morsø kommunes kommunale og private dagtilbud, deltager i en forskningsbaseret sprogindsats, "Vi lærer sammen - VLS". Sprogindsatsen fokuserer på ordforråd, sprogbrug og ihærdighed. Der er udleveret kasser med materialer – en type til dagpleje/vuggestue og en type til børnehave.

VLS er bygget op på den måde, at man hver uge har et antal målord, som man skal lave forskellige aktiviteter til. Der er målord til ordforråd, abstrakt ordforråd, opmærksomhed på lyd og opmærksomhed på skrift (de sidste to kategorier er kun med i materialet til børnehave). Der skal udfærdiges plan for, at der hver uge bliver aktiviteter i den store grupper, mindre grupper og individuelt. Desuden laves der zoner, hvor børnene på egen hånd kan udforske ugens målord. Indsatsen tager udgangspunkt i forskning fra Aarhus Universitet, der viser, at styrkelse af børns ordforråd påvirker mange andre parametre i deres liv positivt.

Sprogvurdering

Sprogvurderingsmaterialet hedder "sprogvurdering 3-6" og dækker alle aldersgrupper. Alle deltests udføres af det pædagogiske personale. Der er udarbejdet en tjekliste til forældrene med supplerende spørgsmål om barnets sprogtiltagelse. Forældrenes besvarelse kan anvendes til at give en mere nuanceret vurdering af barnets sproglige udvikling, f.eks. ved tosprogede børn, der kan have et veludviklet modersmål, men ikke er kommet i gang med det danske sprog. Materialet anvendes derfor til alle børn, inklusiv tosprogede børn.

Det er i Morsø kommune obligatorisk at udføre sprogvurdering på børn mellem 2,10 og 3,4 år. Materialet anvendes ligeledes til 4-årige og 5-årige, hvis barnet er i særlig eller fokuseret indsats ved 3 års vurderingen. Dette er et arbejdsredskab til det pædagogiske personale i samarbejde med forældrene, hvor de forskellige delelementer giver viden om barnets sproglige styrker og udviklingsmuligheder.

Børn der ikke er optaget i dagtilbud

3-årige børn der ikke er optaget i dagtilbud sprogvurderes i hjemmet. Hvis barnet er i særlig eller fokuseret indsats, følges der op på sprogvurderingen med sprogunderstøttende aktiviteter indtil skolestart og vejledning til forældre.

Se Dagtilbudsloven § 11: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/2>

Materialet er en del af Hjernen & Hjertet.

Sprogarbejde generelt 0-6 år

Det anbefales, at der arbejdes med forskellige tilgange til sprogstimulering i dagpleje, vuggestue og børnehave. Der kan findes inspiration til dette på [DAGTILBUD | emu danmarks læringsportal](#)

- **Sproggrupper**

For børn med særlige behov, herunder tosprogede børn. Der tages udgangspunkt i det enkelte barns behov, der er belyst efter sprogvurderingen, og aktiviteterne tager afsæt i mål for det enkelte barns sproglige udvikling. Gruppesammensætningen kan tage udgangspunkt i de enkelte udfordringer, således børnenes vanskeligheder kan være lig hinanden.

- **Hjernen og Hjertet**

Dette er en portal med en lang række materialer, som alle relaterer sig til arbejdet med barnet i dagtilbud.

Der henvises til materiale, som lægger sig op af sprogvurderingen. Der kan findes meget inspiration på: [LOGIN - Hjernen&Hjertet \(ramboll.com\)](#)

- **Pjece**

Logopæderne i Morsø Kommune har udarbejdet en pjece om børns sproglige udvikling. I denne gives gode råd til, hvordan forældre kan stimulere deres barn til at udvikle sit sprog bedst muligt: [foraeldrefolder-boerns-sproglige-udvikling.pdf \(mors.dk\)](#)

- **Konsultativt Team**

Opstår der behov for sparring med den lokale logopæd, kan denne kontaktes via Det Konsultative Team, der sidder fast ude på skolerne. Desuden kan man altid henvende sig direkte til den logopæd, der betjener det pågældende dagtilbud.

Læs mere om Konsultativt Team her: [Konsultativt team \(mors.dk\)](#)

Tosprogede børn

Definition af tosprogede børn ifølge Undervisningsministeriet:

”Ved tosprogede børn forstås børn, der har et andet modersmål end dansk, og som først ved kontakt med det omgivende samfund, eventuelt gennem skolens undervisning, lærer dansk”.

Et barn, der skal lære to eller flere sprog, vil ofte være forsinket i sin sproglige udvikling. Barnet skal tilegne sig to eller flere lydsystemer, grammatik og ord. Det pædagogiske personale må være nysgerrig og opmærksom på barnets generelle kommunikative kompetencer i samarbejde med forældrene.

Ved tvivl om barnets sproglige udvikling, kan dagtilbuddet kontakte tosprogskonsulent og/eller logopæd ved PPR for konsultativ sparring.

Børn i skolealderen

Sprog i alle fag.

I skolen er der sproglige miljøer, der sikrer børnenes fortsatte sproglige udvikling. Arbejdet med sprog indgår i alle fag og aktiviteter. Det sproglige arbejde er et særligt indsatsområde. Der arbejdes med direkte læring i ordkendskab, sprogforståelse og fagenes særegne terminologi. Arbejdet med sprog indgår i et dialektisk samspil med læsning og det skriftsproglige i de enkelte fag. Det pædagogiske personale indgår i samarbejde med kommunens fagpersonale og sikrer alle børn de bedste betingelser for at udvikle deres sprog.

Undervisning.

Al undervisning tager afsæt i Fælles Mål. Barnets skriftsproglige udvikling er beskrevet i danskfagets kompetencemål, men skriftsproget er i fokus i læringsmålene i alle fag, og læsning og skrivning indgår som en integreret del af alle fag i skolen.

SFO

I skolefritidsordningen skal der være opmærksomhed på at understøtte børnenes tale- og skriftsprogskompetencer, f.eks. gennem:

- Samtaler i dagligdagen, som understøtter børnenes sproglige udvikling
- Aktiviteter, der stimulerer mange forskellige udtryksformer
- Særlig opmærksomhed på og initiativer i forhold til børn, der har behov for særlig støtte til udviklingen af sproglige kompetencer
- De sproglige aktiviteter i SFOen understøttes af skolens læsevejleder

Den sproglige og skriftsproglige udvikling.

Læringsmål og læringsaktiviteter tilrettelægges på baggrund af evidensbaseret viden og kendskab til den enkeltes sproglige- og skriftsproglige forudsætninger. Læringsdifferentiering og nærmeste udviklingszone er udgangspunkter for lærernes arbejde med den enkelte elevs læring. Alle skoleelever har, både hjemme og i skolen, en kompenserende mulighed for tilgang til læsning og skrivning i alle fag via App-Writer.

Børn og unge med forsinket sproglig- og skriftsproglig udvikling.

Børn og unge med forsinket sproglig- og skriftsproglig udvikling mødes med indsatser, der har afsæt i en formativ anvendelse af evalueringsredskaberne og bygger på viden om sproglig og skriftsproglig udvikling. Indsatserne tilrettelægges i skolen i et samarbejde mellem skolens ledelse, lærere og vejledere. Der er mulighed for at inddrage support fra det konsultative team.

Læsevejledere

I Morsø Kommune råder alle skoler over en læsevejleder, der kan vejlede kolleger om skriftsproglige indsatser og medvirke til at implementere ny viden i den daglige inkluderende undervisning både på klasse- og individniveau. Læsevejlederne indgår i et kommunalt netværk. Her deles ny viden i et fagfagligt fællesskab, der sikrer og optimerer de læringsmæssige tiltag på de enkelte skoler. Læsevejlederens arbejde relaterer til både det almen pædagogiske og det specialpædagogiske arbejdsområde.

Børnehaveklasseledernetværk

Børnehaveklasseledere deltager i fagligt netværk i samarbejde med logopæder i PPR. Mål og rammer for netværket er at understøtte den faglige kvalitet og vidensdele. Der er fastsat forskellige metoder til at understøtte elevernes faglige udvikling i 0. klasse. Der samarbejdes med skolens læsevejleder i forhold til den faglige progression for eleverne.

Evalueringskultur

I Morsø Kommune er der fastlagt en evalueringskultur, der tager afsæt i både kommunale og nationale test samt det hele barn. Evalueringen anvendes formativt af skoleledere, lærere og læsevejledere med fokus på at optimere den enkelte elevs læring. Årlige læringsamtaler og supervision af lærere på de enkelte skoler er nogle af de fora, der bringer evalueringen i anvendelse.

Børn i dyslektiske udfordringer

Ordblindhed eller dysleksi er markante vanskeligheder med at lære at bruge skriftens lydprincip. Disse vanskeligheder fører til besvær med at tilegne sig hurtig og sikker ordafkodning, som igen fører til begrænset læseforståelse. Det er ikke umuligt at lære det, men det er vanskeligere for eleven med ordblindhed end for andre. Ordblindhed skyldes ikke generelle sproglige vanskeligheder, lav intelligens eller utilstrækkelig undervisning. Ordblindhed ses ofte i familien.

De centrale kendetegn er:

- Mange læsefejl i modstrid med skriftens lydprincip
- Vanskeligheder med at læse nye ord
- Langvarige vanskeligheder med stavning
- Nedsat læsehastighed

Ordblinderisikotesten

Ordblinderisikotesten gennemføres i maj og juni måned på alle elever fra 0. årgang i et samarbejde mellem børnehaveklasseleder og læsevejleder. Testen giver en indikation på risikoen for ordblindhed hos den enkelte elev. Formålet med testen er at give børnehaveklasselederen, læreren og læsevejlederen viden, så man kan sætte målrettet ind fra starten af 1. klasse med tiltag, der forebygger eller reducerer vanskelighederne. For de elever, der viser sig i risiko for ordblindhed gennemføres ny test to gange i løbet af 1. klasse. Den foretages af læsevejlederen.

Ordblindetest

Hvis en elev på trods af målrettet og systematisk indsats fortsat har alvorlige læse- og / eller skrivevanskeligheder gennemføres ordblindetesten – oftest i slutningen af 3. klasse eller i 4. klasse. Den foretages af læsevejlederen.

Handleplan

- Når en elev er testet dyslektisk, afholdes der 2-3 skole/hjem-møder inden for det efterfølgende år (3, 6 og 9 måneder) med henblik på at sikre, at eleven bliver i stand til at deltage i den almindelige undervisning på lige vilkår med de øvrige elever med de kompenserende IT-tekniske hjælpemidler, som skolen stiller til rådighed (App Writer)
- Læsevejlederen er tovholder og koordinator i forhold til indkaldelse til møderne • Læsevejlederen udarbejder sammen med dansk- og klasselærer en handleplan for eleven
- Såvel elevens dansklærer som de øvrige faglærere skal implementere de IT kompenserende hjælpemidler i den faglige læse- og skriveproces, så eleven kan følge den almindelige undervisning på samme vilkår som de øvrige elever – alle tekster skal foreligge digitalt i alle fag
- Elever med dysleksi tilbydes hvert år, mens de er elever på mellemtrinnet, et lydtræningskursus samt et IT-kursus. Elever med dysleksi tilbydes hvert år, mens de er elever i overbygningen, et IT-kursus

Børn med høretab

At have et høretab er et skjult handicap. Et barn med høretab har brug for særlig hørepædagogisk tilgang til undervisningen. Dagtilbud eller skole kan kontakte logopæd i PPR for et samarbejde.

Skolen forestår udgiften til evt. høreteknisk udstyr til brug i undervisningen. Der samarbejdes med Hørerådgivningen i forhold til høreteknisk udstyr.

Hørerådgivningen tilbyder kursus til fagpersonale i forhold til barn med høretab i dagtilbud/skole.

I Morsø Kommune tilbydes børn i alderen 12-16 år med høretab at deltage i børne/høre kursus.

Morsø kommune

Børn og kultur

www.morsoe.dk